

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vracamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112.

Mis'i o reformi prosvetne uprave.*

(Dopis iz mariborske oblasti.)

Po prevratu se je šolska uprava vedno bolj centralizirala in komplicirala.

Manjši zadeve, ki jih je prej reševal okrajni šolski svet, rešuje danes veliki župan ali pa celo ministrstvo. Po 10 letih smo prišli do prepričanja, da je sedanja uprava okorna in draga. Vse pisarne so polne dela, stvarno se pa naredi manj nego svoječasno. Pri bitih treba, da je pri posvetitvah še mnogo boljše, nego v drugih resorih! Ministrstvo za šume in rudo n. pr. potrebuje, kakor sem čital v listih — 70 sob! Ministrstvo prosvete jih gotovo nima toliko!

Prej smo imeli v prosvetni upravi sledeče korporacije, ki so delovale točno: krajni šolski svet pri osnovni šoli, okrajni šolski svet na sedežu politične oblasti in deželni šolski svet v glavnem mestu dežele. Po prevratu smo dobili v Ljubljani višji šolski svet, ki je opravljal skupno agende bivših deželnih šolskih svetov skoro brez pritožb, za vso Slovenijo.

Vedno bolj in bolj so prihajale politične stranke do moči in se uveljavljale pri upravi na škodo iste. Danes imamo nekaj upravnih dualizem. Na sedežu oblasti imamo pri velikem županu prosvetni oddelek in oblastni šolski odbor. Vsak urad ima svoje uradnike, predsednik obema je veliki župan. Prej je zadostoval na istem teritoriju (Slovenija) en predsednik, danes imamo 2 prosvetna inspektorja, 2 predsednika oblastnega šolskega odbora itd. Pri prosvetnem oddelku kakor pri oblastnem šolskem odboru je seveda treba več uradnikov, ker se razne agende rešujejo tu, ne pa v srežu. Pri oblastnem šolskem odboru je n. pr. potreben uradnik za pregledovanje proračunov, ki jih predlagajo krajevni šolski odbori iz cele oblasti. Prej je to delo opravil sreski šolski nadzornik, vsak v svojem srežu brezplačno, in kadar je šolo nadzoroval je brez posebnih stroškov lahko kontroliral blagajno šolskega odbora in poslovanje. Enakih slučajev bi našli lahko še več. V zadnjem času so poslovanje uradov v srežu smatrali za manj vredno. Vsi važnejši uradi ali uradniki, posebno strokovnjaki, smejo biti le v Mariboru ali Ljubljani. Odtod potem potujejo po provinci. V tem zmislu je tudi sestavljena nova uredba o potnih in selitvenih stroških. Uradniki, ki potujejo iz central po svojih poslih, imajo polne dnevnice, dočim pripadajo uradnikom, ki potujejo le v svojem srežu — 50% dnevnice.

Na ta način se kupiči po centralah uradništvo in delo, pa se tudi večajo izdatki za upravo. Prepričan sem, da bi se mnogo agend, ki se sedaj rešujejo pri velikem županu ali oblastnem šolskem odboru, lahko rešilo v srežu in bi se tako poslovanje poenostavilo in pocenilo.

Enako kompliciran aparat je na sedežu osnovne šole. Svoj poseben urad ima šolski upravitelj, posebnega krajevni šolski odbor, kateremu pa je predsednik župan. Člani šolskega odbora pa so občinski odborniki. Pa kaj, ko bi kar občinski odbor reševal tudi šolske zadeve? Faktično je itak vse tako! Uredba o krajevnih in oblastnih odborih, s katero se je določil tak upravni način, bi se morala čimprej nadomestiti z boljšo in primernejšo!

* Poedine misli se ne skladajo s stališčem, ki so ga zastopniki učiteljstva zavzeli kot oficijelno stališče organizacije v poedinih vprašanjih. Uredn.

Dočim je imel prej okrajni šolski svet velike kompetence, saj je nameščal celočasne učitelje, je od tega ostal le še — sreski šolski nadzornik, ki je prosvetni referent sreskega poglavarja.

Ako šolstvo ne napreduje, je v prvi vrsti iskati vzroka v konglomeratu teh umetno skonstruiranih korporacij; v drugi pa je krivo stanje šolskih nadzornikov. Vse kulturne države so v prepričanju, da je napredek šol mogoč le od dela nadzornikov, posvečale šolskemu nadzorniku vso pažnjo. Kako naj nadzornik izboljša šolo in prosvetne prilike, ko komaj živi — knjige si pa itak nobene ne more nabaviti! Zeleti bi bilo, da se pri nas najde človek, ki bo spoznal važnost dela šolskih nadzornikov!

Kako urediti upravo, da bo čim enostavnejša, cenejša in da bo poslovanje hitreje? Stara naša zahteva je ločitev šolske uprave od politične. Po tem principu se da šolska uprava poenostaviti in poceniti.

1. Na kraju šole naj bo le 1 urad, krajevna šolska uprava, sestojeca iz 5 članov. Predsednik je šolski upravitelj, ki naj ob enem opravi vse pisarniške posle. Poseben urad »šolski upravitelj« je nepotreben. Ako more župan delati z občinskim odborom, bo to še lažje storil šolski upravitelj s šolskim odborom. Obravnava šolskih zamud bi morala seveda tudi v interesu stvari same preiti na sresko šolsko upravo. Izvršitev bi pri-

padla krajevni šolski upravi (pisanje kazenskih dekretov itd.), oziroma občinskemu uradu (dostavljanje, izterjanje glob itd.). Vobče bi bil delokrog krajevne šolske uprave isti kot sedaj.

2. Sreska šolska uprava, sestavljena iz zastopnikov učiteljstva in staršev. Član je tudi zdravnik. Predsednik je šolski nadzornik. Posli bi bili isti, kot jih je imel bivši okrajni šolski svet. Nastavitev poslovnih slug za šolske nadzornike je potratna denarja. Snaženje in kurjava se plača iz službenega pavšala, ki se zviša.

3. Oblastna (pokrajinska ali kakor že) uprava, sestavljena vobče iz zastopnikov kakor sreska. Predsednik je oblastni šolski nadzornik, oziroma prosvetni inspektor, kakor bi se pač imenoval. Potreben pa je le en šef, ne pa poleg prosvetnega inspektorja še oblastni šolski nadzornik. Delokrog te korporacije se ujema v glavnem z delokrogom bivšega deželnega šolskega sveta.

4. Ministrstvo.

Prepričan sem, da bi se s to enostavno ureditvijo prištedilo toliko, da bi bile pisarne sijajno opremljene in bi ne bilo več treba vsled revnosti obračati starih kuvert, ker za nove ni denarja. Tako bi se tudi dobil potreben denar za službena potovanja šolskih nadzornikov.

Reformator.

O učiteljski stalnosti.

Z novim zakonom o spremembah in dopolnitvah k zakonu o narodnih šolah, ki je veljaven za Srbijo, Črno goro in Vojvodino, so ukinjeni oni členi, ki govorijo o razpisih in stalnosti službenega mesta.

Že nekaj desetletji je bila naša vsakodnevna zahteva — stalnost. Zahtevali smo jo, ker so nas, preden smo jo dosegli, preveč premeščali, a mnogi so bili zelo prizadeti s premeščanjem sredi šolskega leta in v mučnih zimskih dneh. Da bi se mogli posvetiti šoli in narodu, da bi mogli vsestransko spoznati svoje učence in narod, v čigar sredini moramo razvijati svoje prosvetno in kulturno delo, smo zahtevali stalnost službenega mesta ne kot svoj privilegij, nego kot važno prosvetno potrebo.

Naša stalnost ni imela političnega ali kakega posebnega privilegiranega značaja, marveč je imela čisto prosvetno-kulturni in za nas osebno ekonomski značaj. Narod je gledal z večjim zaupanjem v misionarsko delo učitelja, ko je bil učitelj stalen in nepremestljiv, nego tedaj, ko so prihajali med ljudstvo razni prosvetni delavci, se malo ustavili in zopet odšli, a na njihova mesta so prihajali drugi, novi in nepoznani. Tako je tudi učiteljeva avtoriteta rasla z njegovo stalnostjo in padala z njegovo nestalnostjo in večkratnimi spremembami. In ker so duhovniki in učitelji edini predstavniki inteligence, ki dela za narod in živi v njegovi sredini, jih je narod ljubil ravno radi njihove stalnosti.

Veliki ekonomski razlogi so silili učiteljstvo, da je zahtevalo stalnost. Po večini so ljudje z malimi dohodki. Njihove plače so z ozirom na dolžnosti in potrebe kulturnih predstavnikov med narodom in z ozirom na njihovo književno in strokovno spopobjevanje zelo skromne, večkrat tudi nezadostne.

Radi tega je bila stalnost velika materialna pomoč učitelju, ker ga je večkratno premeščanje spravilo v nepovoljne gmotne razmere.

Ampak vlada je ukinila stalnost tudi sodnikom, Glavni kontroli in Državnemu svetu, torej tudi učitelji niso mogli pričakovati, da jim stalnost ostane.

Vendar je naša uteha v tem, ker bo vlada odklonila vsako strankarsko vmešavanje in vpliv politikov na učiteljska premeščanja, kar je igralo v strankarsko-političnem režimu veliko vlogo. O tem je bilo mnogo pritožb. Udarjalo se je na učiteljsko stalnost in nestalnost in se premeščalo učiteljstvo.

Mi verujemo, da bo vlada, stoječ nad strankarskimi interesi, ostala objektivna in da ne bo uporabljala svoje pravice do premeščanja brez skrajne potrebe ter da bo vedno povoljno razpoložena napram učiteljem, ki delajo in ki morajo biti v delu in obnašanju vedno taktični in natančni, in to že radi položaja, ki ga zavzemajo, in radi nalog, ki jih morajo vsi.

Vse kaže, da naši tovariši pojmujejo in razumejo svoj položaj in da so vredni prizanesljivosti v premeščanju. Oni ne smejo dati povoda za potrditev mišljenja, da ne zaslužijo stalnosti. Storit morajo vse, da za vlada načelo, da se jim z zakonom o narodnih šolah vrne stalnost, ker jim gre po vrednosti in zaslužjenju.

Iz »Narodne Prosvete«.

Za naša domova!

(Ob izplačilu razlik.)

Oba stojita prav blizu realizacije svojih načrtov v tej ali oni obliki. Uverjen sem trdno, da bo imela Ljubljana svoj »Učiteljski dom«, predno pretečeta dve, tri leta. Prav gotovo ga bo imel v tem času tudi Maribor. Samo enotno in odločno je treba zagrabiti priliko. Pa ne samo stotim, ali pa poltisoč v vsaki oblasti! Ne! ampak nam vsem organiziranim in tudi onim posameznikom, ki še niso izven organizacije. Zakaj naš dom bude naš, last in dobrina vsega učiteljstva! Z njima se bode začelo v našem stanu novo, lepše duševno in gospodarsko življenje. Imela bosta izdaten vpliv na nova pokolenja našega stanu. Živi prič bosta našega dela in naših žrtve še poznim rodovom. Rasteta in dorasteta iz nas samih, iz našega stanu, in bogati sadevi, ki jih rodita naše delo in žrtve, se bodo povračali stotero pomnoženi v naše vrste, v naš stan, njemu v prid domovini in državi v blagoslov.

Slednjič pridejo kombinacije: ravnice in loki. Učenec se bo vsaj igral ob tem in pretvarjal iz onih v druge, vedel bo pa vsaj, zakaj so ene ravne, druge zavite. Da so zavite bolj blage za oko kakor oglate in da preidemo z okroglih na uglatno pisavo.

Da bi dovedli vse do pozitivnega, bi moral biti početek popolnoma elementaren in jako živ nazor, smejoč in s črko najbolj karakterističen, torej izbran. Ker so učenci na tej stopnji še malo spretni, jim bo treba opore, ki jo bodo bolj rabili manjdarjeni. Imeli bi lahko v šoli za vsakega učence model: ploščico z vrezanim pravokotnikom, kvadratom, v tretjo elipso, četrta krog, v peti pravokotnik in elipso, šesti kvadrat in krog. Vrezi naj bi bili tudi za srednjo četrtno črto. Sedaj bi učenci samo vlagali v jarke palčice, vsipali pesek itd., toda samo v dotične jarke ozir. Vreze, katere rabi dotična črka, druge bi pustili prazne ali pa jih zasuli s kakim temnim prahom ali vodnim peskom.

Potem, ko bi si vtisnili v spomin ob večkratnem spoznavanju razmerji obliko, bi zlagali palčice prosto na klop, nazadnje pa prepisovali v zvezke, kjer bi bila prvo izrezana šablona iz kartona, potem prosto, toda povdariti moramo, da bi morali imeti to zve-

Zato pa ne sme nihče stati izmed učiteljstva ob strani, ko gradimo svoj skupen dom. Vsi, prav vsi, brez vsake izjeme, moramo prijeti za delo. Če ne moreš privalliti vogelnega kamna, podaj opeko! Če opeke ne zmoreš, prinesi peščico peska, orh apna. Ako so tvoje moči preslabe, da bi privlekel celo drevo, daruj droben žebelj. Tudi on je potreben in bo storil svoje. Samo ob strani ne stoj in ne drži rok križem, kadar gradijo tvoji tovariši (ice) in se mučijo v potu svojega obraza če ne ravno za tebe in ravno za tvoje otroke, pa vsaj za stan, kateremu pripadaš in v katerem uživaš poleg grenkobe tudi zadoščenje in tudi — veselje, ki je tolikanj slajše, čim redkejše je.

Torej gradimo vsi, prav vsi!

Uporabimo izplačilo razlik in znosimo gradivo na kup! Darujmo in dajmo v sorazmerju svojih moči. Vsak daruj 100 do 200 Din od izplačane razlike. Tako bodo tudi socialno pravično. Kdor dobi več, bo dal več; kdor prejme manj, bo dal manj. A princip bodi: Damo vsi!

Kakor bodo nam izplačevali, tako bomo darovali, in sicer takoj, ko prejmemo razliko, oziroma naplačilo. Kar upravitelju izročimo, pa je. Tudi oni, kojih razlika ne dosega 1000 Din, naj sorazmerno prispevajo.

Položnice naj razpošljeta oba domova, vsaki šoli v svojem področju po 2 komada. Šole nakažejo zneske, ob enem pa sporoče imena in znesek darovalcev svojemu Učit. domu, kateri naj se objavi v »Tovarišu«.

Torej tekmujmo! Katera oblast zbere več, kateri dom bo bolj podprt! —ski.

Prispevajte kot podporniki »Pevskemu zboru UJU učiteljstva«!

Češke šolske knjige.

Češko šolsko ministrstvo je izdalo nova pravila, kakšne morajo biti šolske knjige, posebno one za srednje šole. V glavnem morajo biti šolske knjige izdelane po sledečih praveh:

1. Odgovarjati morajo povsem današnji višnji znanosti, vsebovati morajo znanstveno dognane resnice brez spornosti ali kakšne netočnosti.

2. Pri izberi snovi se mora ozirati na to, da nudi šola splošno izobrazbo in ne strokovne. Zato ne spadajo v knjige podrobnosti, ki zanimajo samo strokovnjaka, teme se morajo osredotočiti okrog tega, kar je danes podlaga življenju, kar pojasnjuje nujne probleme sedanjosti in poudarja dejstva, ki so posebne važnosti za češko državo, njeno kulturno, gospodarsko in politično življenje.

3. Vsaka učna knjiga se naslanja na znano učno stvarino iz drugih predmetov, da se medsebojno organsko izpopolnjujejo.

4. Posebno skrbno naj se obdela državno in politično življenje. Šolske knjige se ne smejo dotikati niti narodnostnega niti verskega čustvovanja dijakov, goje naj duha miru, zbujujo spoštovanje do mednarodnih dogovorov, do solidarnosti vseh narodov in še posebno naj vzgajajo dijake k pravi clovečnosti. S stvarnostjo in izbrano formo naj vcepljajo dijakom zavest državne pripadnosti in domovinskega čustvovanja, nikakor pa naj ne vzbujajo sovražnosti proti drugim državam in narodom. V njih ne sme biti sledu kakega osebnega bizantizma, politične stranke naj se omenjajo popolnoma objektivno, ob pravih prilikah pa naj opozarjajo na razvratno delo prekucaških strank, da odvrtaajo dijake od gesel, ki merijo proti državnim temeljem. Krepe naj dijaška čustva do rodne zemlje in svojega naroda, za to naj poglobljajo pri vsaki priliki domoznansko stvarino.

ski posebno liniaturo v obliki kvadratov itd., da bi prvo vlekli učenci po teh črtah, prerisovali po modelu in oblikovali iz pravokotnikov črke itd. To naj bi bila prva pisava v utrjevanje velikih črk, da ne bi bilo učencem dolgčas, ker jako radi pišejo, to se reče, preizkušajo svojo zmožnost. Izgubljenega pa ni nič na tem, če se uče prerisavati velike črke, saj je to uvod v kasnejšo dekorativno pisavo v višnji stopnji.

To se pa prvi seveda vse po tem, ko smo ponazorili črke, jo prvič obekli, potem pa uporabili potrebno.

Prehod iz velike abecede na malo, iz tiskane v pisano, mora biti seveda izbran po metodičnih načelih in ne vse po starem kopitu, počenši s črko: »a«!

Črke naj bi imele za nazor otroku najpriljubljenejšo posnetke iz narave, njih najbližje okolice, najbolj žive in mične, ki bi vsebovale vse in bile po zunanji obliki najbližji obliki obravnave črke, kateri izbor bo prinesel seveda šele čas z vsestranskim sodelovanjem mnogih.

Prvo naj bi se predočile karakteristične slike (učila: slike, modeli), potem narisale, slednjič napisale. V slikah naj bi bila izstopajoča a) začetna črka besede, kar je bistveno, nebstveno bi pa bilo v sličici samo

LISTEK.

ALBIN ČEBULAK:

K Bregantovi „novi čitanki“.

(Konec.)

Nujna potreba poleg vsega je, da dobi prvi razred vzporednico ob manjšem številu učencev kakor tretji ali četrti; posebno v krajih, kjer se izkaže, da je deca manj nadarjena, ker je ta razred najtežji, da davedemo pretežno večino do pozitivnih uspehov.

Vodnik skozi elementarni razred naj bo: pristrčnost, mičnost, smeh in igra, da učenec ne ve, da se uči, zato morajo pa tudi temu prilagoditi nivo učitelji, vsa učila in samoučila in tudi oprema učilnice mora biti kakor dosedaj.

V popolni zabavi naj se vrši pouk in učitelj ne sme kazati učencem učitelja, ampak prijatelja, ki se je priselil k njim ali še bolje, da so prišli malčki k njemu na obisk, da se malo pozabavajo. Tu mora biti učitelj najboljši metodik, ki je doma v učenčevi duši; nasprotno mora biti pa napram učencem 7. in 8. razreda strog, resen in učeč, ker

učenci to hočejo, drugače se jim sploh učiti ne ljubi. Stopnjujemo se z učenčevimi duševnostjo v ostrem opazovanju in kmalu bomo na pravi poti.

Da začnemo v elementarnem razredu z veliko tiskano abecedo — dobro. Ona je nazornejša, lažja za sestavljanje s palčicami in drugim. Dobro bi pa bilo tudi tu sestaviti abecedo po načelu od lažjega k težjemu: Učenec se nehote vpraša zakaj stoji ravno ene črke iz samih ravnice, druge iz lokov in tretje mešane. Lahko bi jim podali čisto prvo abecedo v obliki pravokotnika ali kvadrata, kateri ima (N. pr. E F G) tudi gornjo četrtno razdelitev ali pa srednjo, katera je pa manj okusna. Osnova je tu črka □ (O), najenostavnejša pa črka I (I). To bi bilo najlažje prvo pokladanje palčic, ker jih potrebujemo samo tri vrste pri kvadratu: 1. velike obodne: □, 2. tričetrtinske: E F G, namreč srednje in 3. enočetrtinske: D kakor odrezna pri črki D ozir. B. Seveda ne bi smela biti črka A v obliki trikotnika (ker to je zopet nova oblika), ampak v obliki A.

Druge — loki — alko prevlečem □ pravokotni ozir. O kvadratne oblike s križvo črto zunaj ali znotraj, dobimo O v obliki elipse ozir. kroga, tako C itd.

5. Kar se tiče pravne strani, mora biti vsaka knjiga brezhibna. Pri izbiri snovi naj upošteva avtor vzgojni trenutek in kjerkoli dopušča predmet, naj se opira na sestavke, ki pospešujejo npravnstveno vzgojo, navaja naj zglede iz življenja odličnih mož in osebnosti, ki dajo učencem pobudo k samostojnosti, k plemenitemu častihlepju in za pravilno pojmovanje individualizma.

6. Učne knjige naj po svojem obsegu in obdelavi stvarine odgovarjajo učnim načrtom, kar se tiče metodike morajo biti na višku sedanje dobe, s svojimi nalagami, vprašanji, navodili za poizkuse in ponazoritve, z opombami na znanstvene pripomočke pa naj dijake vzgajajo k samostojnemu delu, da, celo k zasebnemu študiju.

7. Novi pojmi naj se točno in določno razjasnijo, besede tujega izvora razložijo in označijo s pravilno izgovorjavo, toda omejiti se mora na neobhodno potrebni minimum. Ne sme se gromaditi osebnih in krajevnih imen vladarjev, pisateljev, mest, rek, nahajališč itd.

8. Knjiga odgovarjaj duševni višini dijakov, katerim je namenjena. Zato naj se izbija snov posebno za mlajše dijake iz njihovega okoliša, ki je zmožna vzbuditi njih zanimanje. Na nižji stopnji naj se poslužijo predvsem induktivne metode, na višji stopnji pa naj pride na njeno mesto polagoma dedukcija.

9. Obseg učnih knjig naj se omeji na neobhodno potrebni minimum, ozirajoč se pri tem na tedensko število učnih ur, ki so dotičnemu predmetu na razpolago. Čitanke in krestomatija ne smejo obsegati dosti več besedila, kakor ga je v predpisanem številu ur mogoče povprečno obdelati.

10. Za učne knjige se mora rabiti točno ugotovljena terminologija in simbolična dotične vede. Slovaška terminologija naj se od češke po nepotrebnem ne razlikuje.

11. Vsaka učna knjiga imej pregledno kazalo — kakršnen je značaj predmeta — dalje popoln indeks, besednjaki naj obsegajo vse besede tujega jezika, ki se nahajajo v knjigi.

12. Slike v učnih knjigah naj se popolnoma naslanjajo na besedilo, biti morajo čiste in jasne, enostavne in okusne. Izločijo naj se slike po starih, pokvarjenih klišejih, ki prikazujejo razne tehnike svojega postanka in ki nimajo nikake umetniške cene, zakaj take slike pokvarijo okus.

13. Kar se tiče jezika, morajo biti učne knjige brez pogrške, krasoti sloja in posvečiti skrajno skrb, da bo izraz jednat in popoln, toda pri tem okusen in prozoren.

14. Zunanja oprema knjige mora biti okusna, toda brez nepotrebnih okraskov. Platnice, naslov in stavek naj so na višku tipografske tehnike. Na naslovni strani se označi vrsta in razred šole, za katero je knjiga namenjena, dalje uradni odlok, s katerim je bila knjiga odobrena, in letnica izdavanja.

15. Besedilo se tiska s širokim tiskom, ležeči tisk se rabi le redko, navadno se tiska z garmondnim tiskom. Posamezne vrste so oddaljene druga od druge vsaj toliko, da so črke spodnje in zgornje dolžine vsaj za višino črke »n« narazen. Tisk mora biti jase, nasičen in popolnoma črn. Papir dobre jakosti, ne pretenak in ne pregladek, vezava in broširanje šivano z nitjo. Vsem učnim knjigam se priporoča enotni format 15 x 21 cm, kjer bodi stavek 11,5 cm širok in 16—17 cm visok.

Po Lippertu — Lajovic.

Kmetško nadaljevalno šolstvo.

(Iz odseka.)

Nihče ni z večjim veseljem in pričakovanjem pozdravil začetek delovanja oblastne samouprave kot učitelstvo, ker si je obetalo od nje velikopotezno akcijo v prid kmetškemu nadaljevalnemu šolstvu, ki mu v vseh naprednejših državah, ne izvemši celo Turčije, posvečajo vedno večjo pozornost in skrb. Dovolj smo že bili v tem po-

kot mičnost, da bi delal učenec z veseljem obrazom; b) končna črka; c) vsaka druga ali tretja, več že ne, ker bi bila preobložitev in bi utrudilo učenca, ter bi odpovedal ravno pred vrati cilja.

Ce razvijamo pred učenčevimi očmi prehod pisave iz tiskane v pisano, se razvije res karakterna pisava, ki je odvisna od učenčeve duševnosti in spretnosti, toda vedno moramo imeti pred očmi, da vsak zadene več ali manj glavno obliko, toda se od nje oddaljuje, ker ga odtujuje malo razvita spretnost in oživetje v pravo razmerje prave črke. Zato naj bi pisal učitelj na tablo vedno le še stare kaligrafske črke in bi s tem držal čredico skupaj, bil bi svetilnik, okoli katerega bi ribarili učenci v svojih čolnih, se mu približevali in ne morda oddaljevali in slednjič utonili, t. j. izšli s tako pisavo, »da jo živ krist ne bi prebral«. Srednja pot — zlata pot!

Glede čitanja in pisanja je Bergant že jako blizu učencu elementarnega razreda in bo žel brezdvomno jako dobre uspehe vsak, kdor se bo življal v to metodo in ne dejal: »Kaj s to novotarijo!« ne pa da bi se poglobil najmanj v njen študij. V začetku pa ni pasti prvo leto kar vanjo, ampak učiti perspektivno, da tehtamo in ocenjujemo in dopolnjujemo, opazujoč učenčovo sprejemanje, zaznavanje in uporabnost, dokler se ne zgradi s skupnim delom trden most.

Nekateri starši se ne bodo znašli v učeno, ali vztrajati je treba učitelju; krepek vodnik mora biti posebno prva tri leta, ko

glodu zamudili. Začetek je v resnici mnogo obetal. Na merodajnih mestih smo našli polno razumevanja in pri obeh oblastnih odborih so nam obljubili upoštevanje naših težej in predlogov. Zlasti predsednik ljubljanskega oblastnega odbora je kazal izredno zanimanje za stvar in od njega izhaja ideja daljših enoletnih tečajev, ki smo se je z veseljem oprijeli in o njej razmišljali. Odsek za nadaljevalno šolstvo se je resno potrudil in izdelal svoje podrobne predloge s sodelovanjem učiteljskega obeh oblasti tako glede pravilnikov in učnih načrtov kakor glede učiteljskih tečajev in bil vedno pripravljn pri vsaki akciji sodelovati. Toda po kolikor toliko uspeh pripravljanih tečajev je vsa zadeva pri ljubljanskem oblastnem odboru zašla na mrtvo točko, s katere se več mesecev ni genila. Pričakovali smo po tečajih iniciativnega organizatoričnega dela, sestave uradnega pravilnika, načelne ureditve vprašanja o vzdrževanju šole, sestave učnih pripomočkov in navodil, posredovanje pri naročanju učil, vplivanje na krajevne činitelje v prilog šole, ureditve pedagoško-didaktičnega vodstva, priprave za prihodnje tečaje in načrtov za daljše tečaje in posebnega zavoda, čim ožjih stikov in sodelovanja z učiteljstvom itd. Toda absolutni tečajev so zaman čakali na vse to. Odsek sam ne zadene nobena krivda. Posredovanje je interveniral pri oblastnem odboru. Prav resno smo razmišljali na kak izhod iz tega položaja in na organizacijo nadaljevalnega šolstva s pomočjo drugih činiteljev. Ko bi bili imeli potrebna sredstva, bi bili tudi poskrbeli za sestavo učnih pripomočkov, ker imamo mnogo gradiva zbranega. Nikdar pa nismo mislili na opustitev započete akcije.

Po našem prepričanju je bila največja ovira — vsekako večja kot nasprotovanje in omalovaževanje od gotove strani — dejstvo, da se ni ustanovil poseben oddelek s samostojnim referentom, ki bi imel potrebna sredstva za samostojno delo. Ni mogoče takega referata poleg drugih poslov resno opravljati. Tega so se pač zavedali tudi pri oblastnem odboru, toda vprašanje referenta — to je treba priznati — nikakor ni lahko. Tu odločuje osebnost, organizatorična sposobnost, široko pojmovanje celotnega problema, pedagoška usmerjenost duha, ne pa strokovno znanje, ki je končno vedno specializirano in ne more obsegati vseh panog, ki prihajajo za strokovni pouk v nadaljevalni šoli za kmetijske fante in dekleta v pošte. Take osebnosti so redke in neka enostranost v pojmovanju celotnega vprašanja kmetškega nadaljevalnega šolstva je pri povprečnem strokovnjaku več kot razumljiva. Kakega pomena je oseba referenta, vidimo v mariborski oblasti, kjer so ves problem prijeli na pravem koncu in se bo nadaljevalno šolstvo iz skromnih početkov polagoma zanesljivo razvilo do lepe višine.

Danes moramo sporočiti prizadetim tovarišem in tovarišicam, da se je končno vendarle rešilo v ljubljanski oblasti vprašanje referenta v zahtevanem pravcu. Ko bi ne bil prišel preokret v državi in razpust oblastnih skupščin in odborov, bi se bilo to zgodilo prej, ko že prej. Referat o kmetškem nadaljevalnem šolstvu je bil poverjen gosp. dr. Milavcu, prejšnjemu oblastnemu odborniku. Upamo, da pride sedaj vsa zadeva v pravi tir. Pri g. oblastnem komisarju smo dobili zagotovilo, da se bodo vsa važna vprašanja glede nadaljevalnega šolstva reševala spozumno z učiteljstvom na vsakoletnih konferencah (zasedanjih učiteljske delovne zaednice), ki se bodo uradno sklicevale. Na teh večdnevni konferencah bo učitelstvo imelo priliko povedati svoje želje in utemeljiti svoje zahteve. Letošnja konferenca se bo vršila v drugi polovici aprila slično lanskemu, ki jo je priredil odsek za nadaljevalno šolstvo. Učno delo se bo — dokler ne dobimo uradnega pravilnika — nagajalo enakako kot v mariborski oblasti.

Odsek je pripravljen delo oblastnega odbora vsestransko podpirati in mu tolažiti od svoje strani programatične zahteve učiteljskega, ki so enake za obe oblasti. Treba pa nam je v ta namen, da smo čim točneje informirani o delu in težnjah tovarišev in

utrja pot. Starši kot kritiki bodo gledali to početje jako kritično, toda mi moramo po programu dalje, ker vidimo jasno cilj naše poti, po kateri bodo šli tudi starši z veseljem, ko bodo videli ta lahek in nazoren način pouka, kjer se ne bo treba ubijati z učencem, ampak bo šlo dosti lažje, ker se bo naučil učenec skoraj vse v šoli sam.

Vsekakor ima Bergantovo delo dosti zlatih zrn — da bi padla vsa skrbnim vrtnarjem v roko, iz katerih bodo vzgojili najboljše in bogate naj bodo vse žetve v plačilo učitelju za njegov trud!

Bergantov način podavanja te učne stvarine bo pa uspešen samo tam, kjer se bo utopil v delo učitelj z vso gorečnostjo, ker brezdvomno je računati s tem, da bodo tu prvo odpovedali starši, ker ne bodo zadobili takoj vplogleda v novi način učenega postopanja, torej bo padla vsa skrb na učitelja samega, in to toliko časa, dokler ne bodo dobili po nekaj letih starši vplogleda v to metodo, da bodo zopet lahko poprijeli in pomagali učitelju. Seveda, kar vsiliti se pa čez noč ne da taka stvar. Tisti, ki bo šel po tej poti z vso ljubeznijo do dela, bo žel brezdvomno velike uspehe, medtem ko bo drugi, ki se ne more utopiti in voditi delo z precej iz perspektivnega stališča, dosegel veliko več, če ostane na stari poti, kjer je doma in bi se polagoma ločeval od nje po tovarišu ali tovarišici sosednjega šolskega okoliša, katera bi imela že morda leto dni prakse, drugače pa je najbolj sigurno šele tedaj, če in kadar se nauče že učiteljskičniki.

tovarišic, ki delujejo na kmetških nadaljevalnih šolah. Da spopolnimo svoje podatke o nadaljevalnem šolstvu ljubljanske oblasti, oziroma da morebitne netočnosti popravimo, pozivamo vse prizadete tovariše in tovarišice, da nam takoj (po dopisnici) sporočijo sledeče:

1. Kdaj je bila nadaljevalna šola otvorena.
2. Število učencev (učenk).
3. Imena učiteljev (učiteljic), ki delujejo v nadaljevalni šoli.
4. Število učnih ur na teden in za ves tečaj.
5. Podpora oblastnega odbora za stvarne potrebe šole.
6. Prejeti honorar za učno delo.

Nadalje naj se izjavijo glede event. sestanka učiteljev in učiteljic nadaljevalnih šol. Odsek je opustil z ozirom na spremeni položaj prvotno namero, sklicati tak sestanek, vendar bo upošteval želje članstva.

Pokret učiteljc.

IZVENŠOLSKO DELO UČITELJIC.

Naše pridne tovarišice se že oglašajo. Zopet smo prejeli poročilo o delovanju v dekliskih krožkih — in sicer:

1. V Planini pri Rakeku pod vodstvom tovarišice M. Dolence; sodeluje pa vse tamošnje učiteljstvo.
2. V Suhorju pri Metliki delujejo tovarišice: L. Kesova, J. Semoličeva in V. Blasigova.
3. V Draščah pri Metliki — tovarišica M. Korenova.

Anka Celnar.

Pevski zbor UJU učiteljstva.

—pev. Pevski zbor učiteljstva UJU v Ljubljani. Prihodnji tečaj je v soboto 2. marca t. l. od 9.—12. ure in od 15.—18. ure ter v nedeljo od 9.—10. ure, ker se potem odpeljemo h koncertu na Jesenice ob 12. — Prosimo pevce, da si izrežejo to notico in si zapomnijo tako čas tečaja. — 2. marca bi se moral vršiti koncert v Mariboru — a ker slavi tiste dni tamošnja Glasbena Matica 10-letnico obstoja z dvema koncertoma, smo bili prinorani priložiti mariborski koncert na soboto 6. aprila t. l., kateri datum pa je definitivni. — Apliramo na vse, da ste pri tečaju točni še posebno radi tega, ker bodo sedaj vsi tečaji zvezani z enim pedagoškim koncertom.

Turnejo na jug države moramo tehniški popolnoma dobro pripraviti, da se izognemo raznim iznenadenjem, zato se to sezijo ne bo vršila. S pripravami bo pa odbor takoj pričel, da gremo potem vsestransko pripravljeno oktobra t. l. v vse tiste kraje, ki smo jih že nameravali posetiti, a nismo dobili iz njih popolnoma povoljnih odgovorov. — Je pa sedaj naša prva dolžnost med tovariši in narod. Vsak mesec priredimo dva koncerta v manjših centrih naše ožje domovine. Začeli bomo z Jesenicami, potem prihajajo v pošte: Rakek, Trbovlje-Hrastnik itd. Čakajo nas: Ptuj — Murska Sobota!

Podrobne vaje bomo vsekakor odpravili, ker dobite note ob tečajih domov. — Naštudirajte brezhibno vsak svoj glas! To je prihranek časa in denarja. Vzemite to resno in delajte v prid lastnemu žepu. Čim manj podrobnih vaj — manj stroškov vsem — a odbor dobi vire, da vam povrne vožnjo. Edino tako pridemo na zelena vejica. Veselega svidenja želi — odbor.

Radijski aparat

je postal danes že kulturna potreba vsakega inteligenta. Zlasti učiteljstvu ustvarja potrebno zvezo z vsemi kulturnimi centri sveta in jim nosi — nositeljem izobrazbe — izobrazbo v hišo!

Najboljše in najcenejše aparate, sestavne dele in vsa navodila vam da

Radijska postaja Ljubljana

Miklošičeva cesta 5 Telefon 3190

Plaćila tudi na obroke!

Osebné zadeve.

—Izpremembe v šolski službi. V osnovnošolski službi so premeščene naslednje učiteljice: Angela Blatnik iz Smihela pri Novem mestu v Toplice pri Zagorju, Jelica Čopič-Broman iz Pišec v Šmartno pod Šmartno goro, Darinka Čebul iz Dolza na Dolenjskem v Mokronog in Marija Ilovič iz Trziča v Moravce, Terezija Pirnat, učiteljica na Blanci, je dodeljena na službovanje pisarni okrajnega nadzornika v Šmarju pri Jelšah.

Splošne vesti.

PRESEDSTVO UJU PRI NJ. VEL. KRALJU.

Kralj je sprejel deputacijo UJU, in sicer predsednika Vl. K. Petroviča, podpredsednika Tihomira Kostiča in urednika »Učitelja« Mih. M. Stanojeviča. Deputacija je opozorila kralja na najnujnejše potrebe šolstva in učiteljstva. Nj. Vel. kralj je v svojem odgovoru pohvalil učiteljstvo in obetal svojo pomoč.

ZASTOPNIKI UJU PRI G. MINISTRU PROSVETE.

5. t. m. ob 10. uri predpoldne so bili člani Izvršnega odbora UJU pri g. prosvetnemu ministru v njegovem kabinetu.

Predsednik UJU tov. Petrovič je predstavljal g. ministru člane odbora in mu pojasnil razloge obiska.

Zaprosil je g. ministra, da bi se sedaj, ko učiteljstvo nima stalnosti, ne vršila premeščanja in se ne bi upotrebljavala ostala disciplinska sredstva proti učiteljstvu, izvzemši slučajev, v katerih bi bila ta sredstva tudi po dosedanjih zakonih neizogibna. Nato je naprosil g. ministra, da se pri reviziji uradniškega zakona oziroma učiteljskega, ki vrši v nacionalno-kulturnem pogledu eno od faktično najvažnejših funkcij, a ima poleg tega težje življenje, nego marsikateri javni funkcionar.

V nadaljnjem poteku razgovora je razložil, da pričakuje učiteljstvo sprejetja enoletnega šolskega zakona, ki bo zadovoljeval šolo in učiteljstvo in s tem tudi narod in državo. Učiteljstvo se nadeja, da bo g. minister rad priznal in zasljal predstavnik učiteljskega vedno, ko se bodo reševali šolski in splošni prosvetni problemi. Končno je zaprosil, da g. minister zagotovi v novem proračunu poročnim učiteljem polno pravno in materialno enakost z učitelji in neporočnimi učiteljicami. Predsednik je še posebej opomnil g. ministra, da bi bilo v teh težkih časih neobhodno potrebno, da se da učiteljskega posebnega doklada.

Nato je odgovoril g. minister:
Jaz bom, gospodje, zelo rad zasljal in sprejel vaše želje in pripombe, ki bodo v korist prosvete in učiteljstva. Ko se bo pripravljala šolska reforma: sprejetje šolskega zakona in ostalih prosvetno-šolskih problemov, vas bom poklical, pa vi pridete lahko tudi sami. Pripravite kmalu vaše pripombe k šolskemu zakonu. — Ukinitenje učiteljske stalnosti nikakor ne pomenja, da bodo učitelji izpostavljeni brezpotrebni premeščanjem in šikaniranju. Nasprotno, oni ki bodo vedno in marljivo vršili svojo dolžnost, bodo popolnoma sigurni in tudi nagajeni. Pri reviziji uradniškega zakona bom pazil na učiteljske pravice, a skušal bom tudi doseči izenačenje plač omejenih učiteljic. Individualna zmožnost vsakega poedinega učitelja bo zanj najboljša priporočilo in najboljša garancija za njegovo stalnost. Vem, da ni šolsko nadzorstvo brez napake in vi tudi sami uvidite, da so spremembe v tem pogledu absolutno potrebne in se bodo izvršile z vašim sodelovanjem.

S tem je bil končan razgovor z gospodom ministrom.

— Naturalno stanovanje ni nagrada za tajništvo. Z uredbo o krajevnih šolskih odborih se je priznala vsem učiteljem kurjava in stanovanje; šolskim upraviteljem še posebej za tajništvo mesečna nagrada 50, oziroma 70 Din. Na posredovanje poslancev se je za Slovenijo uredba izpremenila, da veljajo glede kurjave in stanovanja stari avstrijski zakoni, t. j. pravico do stanovanja imajo le šolski upravitelji, kurjava sploh ne pripada učiteljstvu. Na osnovi te odločbe so izposlovali šol. uprav. v nekaterih srezih, da se jim ne odteguje več stanarina. Stanovanja nimajo brezplačno, ampak za delo, za oskrbo šolskega poslopja. Napačno je sedaj tolmačenje, kdor ima stanovanje, nima pravice do tajniške nagrade. Tajniki krajevnih šolskih odborov so vedno dobivali posebej nagrade, četudi malenkostno. Šolski upravitelji torej nimajo stanovanja za tajništvo, ampak po avstrijskem zakonu kot del dohodkov. Novi šolski zakon mora na vsak način izenačiti prejemke in pravice učiteljstva. — S.

— Poletne počitnice imajo v vsej državi, v vseh sosednih državah, le nekaj občin mariborske oblasti ne. Ker se je to zgodilo iz politične agitacije, je upanje, da se sedaj zadeva uredi za vso državo enako, ako bo učiteljska organizacija to odločno zahtevala. Pozivamo UJU, da stori svojo dolžnost.

— Strokovni tečaji za učitelje(ice) obrtnih nadaljevalnih šol. Na tehniški srednji šoli v Ljubljani se pričnejo v četrtek 14. februarja t. l. večerni strokovni tečaji za obrtno-nadaljevalne šole. Trajali bodo 8 tednov, t. j. do 20. aprila t. l. Otvorijo se sledeči večerni tečaji: I. Strokovni tečaj za učitelje obrtnih nadaljevalnih šol za stavbne obrte. II. Strokovni tečaj za učitelje obrtno-nadaljevalnih šol za mehansko-tehniške obrte. III. Strokovni tečaj za krojno risanje za učiteljice ženskih obrtnih šol in obrtno-nadaljevalnih šol. IV. Tečaj za dekorativno risanje za učiteljice na ženskih strokovnih in obrtnih nadaljevalnih šolah. Vsi učitelji in učiteljice, ki so jim tečaji namenjeni, so imeli sestanek na tehniški srednji šoli 14. februarja ob 18. uri, I. nadstropje, učilnica 10, zaradi dogovora glede udeležbe, učil. itd. — Enak tečaj se vrši za vnanje učiteljstvo v počitnicah.

— Važno za prevedene upokojece. Pri različnih pokojninah vdov je vedno treba priložiti prepis dekreta upokojitve. Da se ta prepis olajša, je Učiteljska tiskarna založila tiskovino v latinici z naslovom: Rešenje Ministarstva Prosvete nadležnog po traženju.

Ob izplačilu razlik

se spomnite Učiteljskega doma v Ljubljani in Učiteljskega doma v Mariboru.

Darujte po svojih močeh vsi! Izkaz darovalcev bo objavljen v Učit. Tov. Šolski upravitelji bodo prejeli te dni položnice od Učiteljskih domov. Oddajte darovane zneske šolskemu upravitelju. Čitajte današnji članek „Za naša domova“. Prihodnji številki priložimo obveznice v zmislu oklica v 26. štev. Učit. Tov.

Mal položi dar, stanu na altar!

Darujmo vsi!

vel 57 let v srečnem zakonu, in sina, doktorja filozofije. Zadnja leta je malo zapuščal stanovanje, vdal se je popolnoma tihemu, spokojnemu življenju.

Nabava blaga za obleke, perilo itd. dela večini konsumentov skrbi.

Zato si dovoljujemo opozoriti na oglas tvrdke NOVAK (Kongresni trg 15). Mogoče Vam je ta trgovina od rok, ali se Vam zdi na zunaj preneznatna.

Obiščite jo in prepričali se bode, da nudi največjo izbiro in da kupite tam najugodnejše.

Skrbna mati ne daje otrokom prave kave, temveč jim kuha redno ŽIKO. Ve, da je ŽIKA izdelana iz rženega slada, ki je kot hranilo neprecenljive vrednosti za rast človeka.

Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna JOS. REICH.

Ure, zlatnine in srebrnine na obroke
brez zvišanja cen pri urarju in juvelirju
M. JLGGERJEV SIN, Maribor
Gosposka ulica 15.

Stanovska organizacija UJU

Vabila:

SVETOLENARSKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v sredo, dne 20. februarja 1929 ob 10. uri na osnovni šoli pri Sv. Lenartu v Slov. goricah po običajnem dnevnem redu. O osnovnošolskih čitankah in domačem mladinskem časopisju bo razpravljal tov. Golež.

Delovanje ožjega sosveta UJU - Poverjeništvo Ljubljana.

(Poročilo iz 3. seje z dne 31. januarja 1929.)

Otvoritev.

Poverjenik tov. A. Skulj ugotovi sklepčnost seje in opraviči odsotnost tovarišev Gruma, Mencina in Merviča. Zaradi nastalega položaja je smatral za nujno potrebo sklicati ožji svetek k seji.

Odobrenje zapisnika.

Tajnik prečita zapisnik 2. seje. Po nekaterih pojasnitvah glede tov. Goriška, ki sta jih podala tov. Hren in Kobal, se zapisnik odobri.

Tajnikovo poročilo.

Tajnik prečita dopis radovljiškega učiteljskega društva, dopis izvršnega odbora, dopis mariborskega učiteljskega društva — za desni in levi breg — in Knafličev dopis, dopis glavnega poverjenišva učit. ferijalnega saveza, dopis R. K. iz Beograda in pismo Jos. Dolgana; končno poročila o predlogih posameznih učiteljskih društev. Sklepi:

1. Na dopis radovljiškega učit. društva (Edinstvo) je bil sprejet proglas, ki ga je objavil v »Učit. Tovarišu« na naslovni strani.

2. Sestavljeni odgovor izvršnemu odboru na njegov dopis z dne 1. jan. 1929 se odobri.

3. V Beograd naj odide posebna deputacija učiteljskega, ki naj iznese pred ministrskim predsednikom in ministrom prosvete naše težnje, posebno glede šolskega zakona in materialnih zahtev. O tem sklepu se obvesti izvršni odbor s prošnjo, da posreduje za sprejem deputacije. Ako pa bi bilo po mnenju izvršnega odbora dovolj časa, da se zvrši sprejem ob priliki seje glavnega odbora, naj o tem obvesti poverjeništvo.

4. Ožji svetek ugotavlja, da sta tovariša Grum in Kobal izvršila samo sklep seje širjega sosveta z dne 8. decembra 1928 na Zidanem mostu, ki je za svoje sklepe pravno veljavno odgovoren.

5. Ožji svetek ugotavlja nadalje, da so vršili tovariši: Skulj, Kobal, Grum in Dimnik le dolžnost, ki jim jo je naložila organizacija, t. j. ožji in širji svetek, ter da so posto-

Poročila:

+ Resolucije, sprejete na zborovanju »Učiteljskega društva za Mežiško dolino« dne 12. januarja 1929 na Prevaljah.

Resolucije tov. Doberška.

1. Ob spremenjenem položaju v vladi so odpadle vse ovire, ki so se stavljele v nasprotje z našimi zahtevami, da se reši vendar enkrat naš šolski zakon. Pričakujemo, da bo poverjeništvo v zadevi šolskega zakona porabilo sedanjo ugodno priliko, kajti smatramo, da bo baš v tej zadevi moglo sodelovati in intervenirati, in to brez težkoč. Opozarjamo na naše tozadevne želje v pogledu plač.

2. Kljub odloku ministrstva prosvete z dne 14. marca 1928, O. N. br. 17.941, ki jasno predpisuje, da se po dosedaj veljavnem avstrijskem šolskem zakonu, odnosno koroškem in štajerskem, ki določuje, da so upravitelji kot tajniki krajevnih šolskih odborov prosti plačevanja stanarine, odteguje finančna delegacija v Ljubljani upraviteljem stanarine v tako občutni meri in ravno sedaj v zimi, ko odtegljaje najbolj občutimo. Preden se učiteljem stanarina odtegne, bi morali dobiti odločbo od oblasti. Poverjeništvo opozarjamo na to, da prosimo, da intervenira, ker smo vložili ugovore, da se isti kar najhitreje rešijo. Naj se nam denar nakaže še med mesecem, ne pa šele ob prvem. Mi ga za kritje nabav za zimski čas najnujnejše potrebujemo.

3. Danes rešuje prošnje za sodelovanje dece pri prireditvah raznih društev veliki župan. Da se administracija poenostavi, naj se da kompetenco za rešavanje takih prošelj sreskemu šolskemu nadzorniku, saj je on po čl. 79. šolskega in učnega reda za to kompetenten.

Sprejeta je bila tudi sledeča resolucija, ki je je stavil tov. Kogelnik:

1. Spremenjeni politični položaj nudi ugodno priliko, da ponovimo večletno zahtevo po ločitvi šolske uprave od politične, kar edino more zagurati miren razvoj šolstva. Prične naj se takoj s primerno preureditvijo tozadevnih zakonov in uredb sporazumno z UJU. Uredba o krajevnih šolskih odborih ne odgovarja razmeram, v katerih živi naš narod, in se z njo šolske razmere in izobrazba naroda ne izboljša, pač pa v marsikaterem oziru napredek ovira, upravo podražuje in komplicira. Radi tega naj se naredosti z boljše.

Končno sta bili sprejeti še resoluciji tovarišev Ledinka in tovarišice Nendlove:

1. Učiteljsko društvo za Mežiško dolino poziva poverjeništvo, da izposluje za učitelstvo poleg drugih potrebnih tečajev tudi tečaje za praktično knjigovodstvo in vodstvo gospodarskih združenj, ki bi se vršili sporazumno z drugimi tečaji v večernih urah.

2. Poverjeništvo UJU v Ljubljani se poziva, da zastavi vse razpoložljive sile za odpravo krivice, ki se godi učiteljicam, poškodnim z državnimi uradniki. Dvojna mera velja tukaj napram onim srečnejšim tovarišicam, ki so poročene s privatnimi uradniki in dobivajo polne prejemke. Ako ni mogoče odpraviti te krivice, potem naj se na moč tako veliko plačo, da se poročene učiteljice vrnejo svoji družini.

Podpirajte obrambni sklad!

— Revizija uradniškega zakona. Posebna komisija ministrstva pravde se bavi s spremembo uradniškega zakona, ki naj bo gotov v dveh mesecih. Kakor se zatrjuje z ene strani, bo tudi novi zakon obdržal do sedanje skupine iz kategorije uradnikov, z druge strani pa se poudarja, da bi bilo treba uvesti zopet enotno lestvico čin. razredov.

— Ureditev učiteljskih instrukcij. Minister prosvete je izdal naslednjo naredbo: a) Noben učitelj ne sme dati zasebnih ur v šolskih prostorih. b) Noben učitelj ne sme tudi izven šolskih prostorov dati zasebnih ur učencem šole, kjer poučuje. c) Zasebni ur učencem ne smejo dati zasebnih ur učencem šol, kjer poučujejo njihovi možje, ali obratno. Šolske oblasti, upravitelji in šolski nadzorniki so dolžni, da strogo pazijo na izvrševanje te naredbe.

— Proti šolskim zbirkam. Minister prosvete je poslal vsem prosvetnim oddelkom razpis, ki se izreka proti šolskim zbirkam v ljudskih in meščanskih šolah. V bodoče se smejo od šolske mladine zbirati prispevki samo, ako je dalo odobritev ministrstvo prosvete. Prepovedano je tudi prodajati po šolah raznovrstne vstopnice, knjige itd.

— Ostre odredbe glede učiteljskih dopustov. Minister prosvete je izdal prosvetnim oddelkom tole naredbo: Niso redki primeri, da se posamezni učitelji in učiteljice po odobrenem dopustu ali bolezenski odsotnosti kakor tudi po šolskih počitnicah in po premeštitvah iz mesta v mesto ne javljajo v službo pravočasno in da so celo 10 dni z nastopom službe v zamudi. (Člen 133., točka 7., zakona o uradnikih.) Drugod kjer velja zakon o ljudskih šolah od 19. aprila, so v zastanku do 7 dni (čl. 6. zakona od 15. januarja 1929 o izpremembah in dopolnitvah zakona od 19. aprila 1924). Kljub temu se ne izvajajo odredbe čl. 133. zakona o uradnikih in čl. 6. zakona od 15. januarja 1929. Vrh tega nekateri učitelji izostajajo brez zadostnega opravičila po več dni iz službe. Nadzorne oblasti (upravitelji, šolski nadzorniki in prosvetni inspektorji) ne stavljajo potrebnih predlogov za izvajanje čl. 133. zakona o uradnikih in čl. 6. zakona od 15. januarja 1929 bodisi iz malomarnosti ali iz drugih ozirov ali pa zato, ker je učitelj po zakonskem roku vendarle prišel v službo. Tako postopanje je nezakonito in kaznivo. Zato odream: 1. Ako se učitelj ne javi v službo 10 dni, oziroma 8 dni, kakor je pravilno, ali pa na službenem mestu brez zadostnega opravičila izostane od službe štiri dni, so višje oblasti (upravitelj, šolski nadzornik) dolžne, da prvi dan po postopku zakonskega roka nujno obvestijo prosvetni oddelki o tem. Prosvetni oddelki pa morajo takoj staviti predlog ministrstvu prosvete za prenehanje službe po členu 133. zakona o uradnikih ali členu 6. zakona od 15. januarja 1929. 2. Predlog je treba staviti tudi v primeru, da se učitelj ali učiteljica javi na službo po določenem roku, ker s tem ni preprečena uporaba čl. 133. zakona o uradnikih in čl. 6. zakona od 15. januarja 1929. 3. Višji organi, ki opuste predložiti poročilo in potreben predlog, se bodo smatrali, da so ne sposobni za službo. Proti njim se bo najstrožje postopalo.

— Uredba za izvrševanje zakona o državljanstvu. »Uradni list« objavlja uredbu ministra za notranje posle za izvrševanje zakona o državljanstvu, na kar opozarjamo kontraktualne učitelje, ki še nimajo državljanstva.

— Krediti za razlike. Glede izplačila razlik in drugih državnih dolgov uradništvu je odprt kredit za železničarje kredit v znesku 6.600.000 Din. S tem denarjem bo direkcija v Ljubljani izplačevala prvo polovico razlik. Za izplačilo razlik državnim uradnikom in upokojenecem je pri finančni direkciji za Slovenijo odprt kredit 9.082.000 Din. Za učitelje je določeno 2.300.000 Din. Finančna direkcija bo izplačevala te razlike do 20. februarja, čim bodo urejene vse potrebne formalnosti. Zaostale pokojnine se v splošnem že izplačujejo. Za enkrat so bili izvzeti stari selitveni stroški in potnine, ki pridejo v kratkem na vrsto. Računovodstva so bila pozvana, naj zahtevajo kredite za potne in selitvene stroške od 1. decembra 1918 do 31. marca 1926. Ti dolgovi bodo izplačani vsem onim, ki jih še niso prejeli v obliki predujmov. Nadalje morajo računovodstva prijaviti tudi vse druge državne obveznosti, ki so nastale do 31. maja 1920, ne glede na vrstni red njihovega nastanka. To velja za vse terjatve, v kolikor ne presega 5000 Din. Tudi vsi ti dolgovi bodo poravnani iz prve tranše monopolskega posojila.

— Revizija in redukcija upokojenecv. Naš državni proračun obremenjujejo pokojnine s 1200 milijoni dinarjev na leto, kar tvori nad 10 odstotkov celotnega državnega proračuna. Predvsem bi bilo reducirati one, ki so bili ob priliki osnovanja naše države v državnih službi in ki so po končani vojni na podlagi tedanjih zakonov ter službenih let zahtevali in dobili pokojnino. Ugotovljeno je, da večina teh upokojenecv ne živi v življenju upokojenecv, temveč si je poiskala druge poklice. Iz njihovega socialnega položaja je razvidno, da so gospodarsko aktivni ter dela sposobni elementi. Drugi so upokojenici, ki so prišli v penzijo radi partizanstva. Povodm mnogoštevilnih političnih izprememb v 10 letih je bilo upokojenih mnogo mladih in zdravih ljudi, med katerimi je veliko sposobnih in korektnih. Intenes države zahteva, da se vrnejo v državno službo in da delajo. Tretji so upokojenici, ki so zavzeli gotove položaje brez potrebne kvalifikacije in ki so bili upokojeni pred uveljavitvijo uradniškega zakona, tako da niso bili razvrščeni po tem zakonu na podlagi svojih kvalifikacij. Zaradi tega uživajo daleč večje pokojnine, kakor bi jim po pravici

pripadale. Če samo z revizijo teh slučajev si more država prihraniti znatne vsote v proračunu. Razen tega obstoji namera, da se poveča število let, potrebnih za pridobitev pravice do pokojnine, in sicer od sedanjih 15 na 20 let. Važno vprašanje je tudi, ali naj pokojnine izplačuje neposredno država sama, ali pa naj se v to svrhu ustvari poseben avtonomen pokojninski fond, v katerem bi plačevali prispevke uradniki in država. Svoječasno smo objavili že projekt uredbe o pokojninskem fondu. Poleg tega se namerava izvesti tudi revizija upokojenecv, upokojenih zaradi bolezni, ker so mnogi postali zopet sposobni za službo, a uživajo pokojnino. Ta redukcija bi zadela predvsem mlajše upokojenice, ki bi se jim dala odpravnina mesto pokojnine.

— Volonterji in novinci bodo nameščeni. Kredit za novo postavljanje ljudskošolskih učiteljev je odprt. V Sloveniji se bo nastavilo 140 abiturientov.

Na novo je izšla
v založbi Oblastne zaloge šolskih knjig in učil v Ljubljani
karta zgodovinskega razvoja kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev 1804—1918

v priročni izdaji (43×50 cm) za srednje, meščanske, osnovne in strokovne šole. Dobiva se pri Oblastni zalogi in po vseh knjigarnah za ceno 8 Din.

Miroslava Leitgeb / Ljubljana, Jurčičev trg št. 3.
Izdelovanje ročnih in strojnih vezin. Predtiskar ja. Zaloga DMC in vseh potrebščin za vezenje in predtisk.

— † Anton Zibert. Dne 6. t. m. je preminul v 86. letu svoje starosti na Ježici pri Ljubljani tov. Anton Zibert, nadučitelj v pokouju. Z njim je odšel v večnost eden naših najstarejših tovarišev. Rojen je bil leta 1843 v Kranjem Brdu pri Krašnji. Bil je bratranec našega priljubljenega pisatelja Podlimbarskega. Učiteljeval je v Beli peči do leta 1873., odkoder je bil premeščen v Presko pri Medvodah. Tam je služboval do leta 1879., nakar so ga končno premeštili na takratno trirazrednico na Ježici. Tu si je podjetni mož sezidal lepo hišo za mirno življenje v pokouju. Udejstvoval se je pri več društvih, a največ časa je posvečal dobri vzgoji šolske mladine. Bil je vsem vaščanom priljubljen vzgojitelj. Vedno je deloval za blagor svojih ljudi. Bil je med prvimi ustanovitelji gasilnega društva na Ježici, ki je obhajalo lani svojo 25letnico. Bil je tudi častni občan Ježice. Upokojen je bil l. 1910, ter živel dalje mirno in tiho življenje v svoji prijetni hiši. Zapušča vdovo, s katero je ži-

je bilo glesovitih v starih časih.

Danes obstoji samo eno čudo, zato pa tem bolj znano po svojih 7 prednostih, a to je

Nove knjige.

—k Kmetijska Matica. Kmet. tiskovna zadruga v Ljubljani je razposlala letos že četrto med slovensko kmetijsko ljudstvo svoje publikacije. Za članarino 30 Din so prejeli člani letos kar pet knjig. — Vsako leto izide Veliki koledar Kmetijske Maticice, ki vsebuje poleg koledarskega dela pregledne politične in znanstvene članke. Poleg tega je izšla letos izvirna povest Jožeta Jarema: »Zastava v vetru«. Ostale tri knjige so poučne vsebine. A. Sovre: »Gospodarske razmere pri starih narodih«. V tej knjigi opisuje avtor razvoj gospodarstva v starem Orientu, pri Grkih in Rimljanih. — Andrej Skulj: »Naša zelenjad«, vsebuje na zelo poljuden način opisano gojitev in shranjevanje vseh vrst zelenjadi, ki prihaja v naših krajih v poštev. — V knjigi Albin Prepeluh: »Kmetijski pokret med Slovenci po prvi svetovni vojni«, je opisan razvoj Slovenske kmetijske stranke in njenih gospodarskih institucij. Ker ima Kmetijska Matica

še nekaj celotnih edicij na razpolago, jih oddaja dokler traja zaloga po isti ceni kot članstvu le za poštino je vplačati 4 Din več. Pri večjem naročilu (najmanj 6 edicij) je dovoljen popust.

—k Albin Čebular: Prijateljčki v uganakih, tako se glasi naslov knjižice enokitičnih pesmic, ljubkih, dobroposrečenih, s katerimi se je mladina precej sprijaznila in ji je največji užitek reševati uganke, v kateri se skriva živalca. Kdor jo dobi v roko, je ne odloži preden si ne uteši radovednosti, in to od prve zastavljene uganke do zadnje. Če se v prirodo pisnem pouku ali nazornem nauku obravnava živali ter našteva in karakterizira potem omenjene knjižice, stopnjuje učenje vo tekmovalje, kdo bo prav rešil, kdo bolj pozna živalce, da te kar zalijejo dvignjene ročice otrok s prižganimi očmi; in ko rečeš, drugič pa še katero, se jako težko sprijazni s to mislijo, ker presijo: še in še, do konca. Kdor je v osnovni šoli poizkušal, koliko so učenci podkovani o živalcah, bo videl, da jim bo zadal v tej obliki največje veselje do predmeta in opazovanja ter jih usposobil za

nadaljnji pouk. Zbirko je sprejela, kakor smo opazili, mladina z največjim navdušenjem kar potrjuje, da pozna avtor, ki je učitelj, otroško dušo do dna, da zna kje in kako prijeti in obdelati, da mladino prime, kar je največja umetnost. S to zbirko je doseženo veliko in je vstopila v svet — zrela! Takih si še želimo, ker naša mladina sploh ne ve, da čita, ampak kar pije dogodke, tak močan nazor preveva delo. Nič megle, nič vohastega, ampak lepo izoblikovana časa, kjer se takoj vidi dno — rešitev. Ljubka obdelava kaže, da je vodila skozi vse delo ljubezen do predmeta in do mladine, zato tudi uspeh ni izostal. Dobro delo se oznanjuje samo in mladina si ga prisvoji kakor svoje, del svojega življenja, del svojega pouka in zabave. To zbirko je založila Brezalkoholna produkcija, Poljanski nasip 10. Cena broš. 6 Din in vez. 10 Din — kaj neznatna za 150 pesmic uganek. Zbirko toplo priporočamo učiteljsstvu, knjižnicam in tudi staršem za mladino.

—k »Ženski List«. Izašao je 2. (februarski) broj ovog otmjenog mjesečnika za modu, zabavu i kućanstvo. Iz mode prikazane su

posljedne novosti sa ukusnim modelima (4 stranice u bojama) i ručni rad. Tekstovni dio uz nekoliko novela, humoreska, crtica i najnovijim Zagorkin roman, sadržaje zanimive članke iz historije, nauke, odgoja djece, društvenosti, uređenja doma, sve bogato ilustrirano. Rubrike donose praktične upute iz zdravstva, kozmetike, kućanstva, kuhinje i t. d. »Ženski List« stoji u pretplati 3mesečno Din 45, polugodišnje Din 90, godišnje Din 180, a naručuje se kod Uprave »Ženskog Lista«, Samostanska ul. 2. Telefon br. 59—58.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par, Najmanjši znesek Din 5.—

Risalno orodje kupite najboljšo in ceno pri Fr. P. Zajec. optik, Ljubljana, Stari trg 9.

Razlika! V Vašo korist do **30%**
če nabavljate blago za obleke, perilo itd. pri tvrdki

NOVAK
LJUBLJANA 15.
KONGRESNI TRG

Tovarniška skladišča angl. in čeških suken, kamgarnov in modnega blaga za obleke. Schroll-tkanin za telesno, posteljno perilo i. t. d. Strogo solidna postrežba. Priznana najugodnejše cene. Na zahtevo vzorce po pošti.

Selikan
Zaloga barv, tušev in radirk

GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.
Povsod na zalogi. Tiskovine na zahtevo.

KROJAŠKI ATELJE
Fran Iglič
Ljubljana
Slomškova ulica št. 1

★
L. MIKUŠ
LJUBLJANA
MESTNI TRG št. 15
DEŽNIKI
Na malo. Na veliko.
Ustanovljeno leta 1839.
Telefon šte. 2.282.
★

FOTO APARATE
in potrebščine stalno v zalogi.
Drogerija A. Kanc, sinova
Ljubljana, Židovska ulica 1
in drogerija Wolfram, nasled.
M. Kanc, Maribor, Gosposka 33

Najcenejše in najmodernejše
damsko perilo vseh vrst iz trpežnega blaga in lepe izdelave po konkurenčnih cenah si nabavite v spec. trgovini damskega perila
Amalije Zorčič, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Najboljše kupite!
Nogavice, damske in moške rokavice, triko perilo, puloverje, telovnike. (vestje), žepne robce, **kravate**, ovratnike, **srajce**, šifone, plote, čipke, vezene gumbce, DMC prejice, ročne torbice, aktovke, dežnike, športne ter toaletne potrebščine samo
Josip Petelinc, Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika, ob vodi

Priporočamo tvrdke, ki inserirajo v našem glasilu!

Prijatelji radija!
Ako si želite nabaviti prvovrsten
radio-aparat
ali sestavne dele, obrnite se na
specijalno radio-trgovino
RADIOVAL
Kongresni trg 3 LJUBLJANA Dalmatinova ul. 13
Plačilne olajšave. Zahtevajte ponudbe!
Telefon šte. 3363

Knjigarna, umetnine, muzikalije
Goričar & Leskovšek * Celje
Zaloga papirja i pisalnih potrebščin

★
priporoča bogato zalogo šolskih učil kakor:
Slike stenske iz zoologije, zgočovine, zemljepisja, anatomije, matem. geografija, prva pomoč, etnografija, itd. Učila za demonstriranje iz fizike, optike, mehanike, kemije itd., razne preparate ptic, živali, naravoslovstva. Kosmos Baukasten, Elektrotehnika, optika, mehanika, kemija, dalje šolski stenski zemljevidi na platnu s palicami solidno izdelani. Slike našeg Jadrana dve serije po 6 slik napete, serija Din 180.

Zahtevajte specielne seznamne učil.

Popravila in čiščenje orožja
izvršuje najceneje in najbolje
F. K. KAISER, puškar
LJUBLJANA, Kongresni trg 9

Najbolj času primerna darila
si nabavite
v konfekciji 'DERENDA'
LJUBLJANA, nasproti dram. gledališča.
V veliki izbiri se Vam nudijo vsa oblačila za moške, fante in dečke, osobito zimske suknje, kratke in dolge obleke za šolarje, i. t. d. po brezkonkurenčnih cenah!

Specijalna mehanična delavnica
Lud. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova 6 * Telefon 2980

za popravilo vseh pisalnih, računskih, razmnoževalnih, kopirnih strojev ter blaganj po konkurenčni ceni

Šolske zvezke, spisovnice, pisanke, risanke
vseh vrst izdeluje v lastni tvornici in priporoča
Učiteljska tiskarna v Ljubljani

Prodaja jih v korist „Učiteljskega doma“ v Mariboru in „Učiteljskega doma“ v Ljubljani